

Izhaja vsako soboto ob 6. uri zvečer.

Prodaja se v tistih tržaških tobakarnah kakor „Edinost“ po 2 kr. odtis.

Naročniki „Edinosti“ dobivajo to prilogo vse leto, ako priložijo naročnini za „Edinost“ še 1 gld.

NOVIČAR

Cene oglasov v „Novičarju“ so: za petit-vrstico 8 kr., za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obsegalo navadnih vrstic. Poslana, javne zahvale, osmrtnice in domači oglasi, po pogodbi.

Frankovana pisma in rokovnice je pošiljati vredništvu „Edinosti“. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Zaplena. Denašnja številka „Edinosti“ je bila zaplenjena radi članka „Glasovi o razpuščenju mestnega sveta tržaškega“. Članek smo ponatisnili iz „Obzora“. Vsled tega je izišel „Novičar“ na štirih straneh.

„Mi pa ostanemo — kakor smo b'li!“ ?

Ko nas je iznenadila vest, da je vlada razpustila mestni svet tržaški, zanimalo nas je v prvi vrsti vprašanje, kaj porečejo k temu ukrepu uradni in poluurnadni listi. Nekako nestrpno prijemali smo v roke toliko tiste liste tržaške, kateri odkrito služijo vladi, kakor tudi tiste, ki bi hoteli skrivati pred javnostjo intimne odnose svoje do vlade s tem, da naglašajo v enomer svojo „popolno nezavisnost“, dasi ve dobro ves svet, da sta njihova „samostojnost“ in „nezavisnost“ le pobeljen grob.

Toda vladnim listom se ni mudilo čisto nič, da bi prej ko prej zadostili ne le naši ampak obči znatiželjnosti. V soboto — nič; v nedeljo — nič; v ponedeljek — nič! Trdovratno molčanje z ene strani, od katere jedine smo mogli pričakovati avtentičnih pojasnil, jelo nas je vznemirjati in smatrali smo to molčanje — čemu bi prikrivali to? — kot slabo znamenje. A tudi dunajskim listom videlo se je to molčanje zelo čudno in so naglašali vse tiste dni, da vladni listi ne črhnejo besedice o razpuščenju.

V torek še le prijavil je „Observatore“ dotični dekret, ali — zopet neprijetno iznenadenje! — brez komentarja. Zopet smo položili nejevoljno iz rok uradni naš list, zopet smo stali tam, kjer smo stali popred. Mej tem pa, ko so uradni in poluurnadni listi temeljito molčali, širile so se po mestu najrazličnejše govorice glede ra vzroke temu skrajnemu koraku. Da govorimo resnico: nas ni zanimal toliko vzrok razpuščenju — v tem pogledu smo si že ustvarili svoje prepričanje, koje si ne damo vzeti, in naj se stvar zasukava kakor hoče — ampak želeli smo izvedeti, ali je poslednji ukrep vlade sad dozorelega spoznanja v tem z mislu, da tako, kakor do sedaj, ne moremo naprej, ako nočemo, da nam politiška demoralizacija — trda beseda to, ali resnična — mej našim prebivalstvom ne vzraza tako visoko nad glavo, da bomo morali resignirano kedaj vsklikniti: prepozno, prepozno! — ali pa je morda tudi ta korak vladni jedno tistih nesrečnih palijativnih (olajševalnih) sredstev, ki nič ne koristijo, a mnogo škodujejo. In res so se v Trstu dosedaj rabila le palijativna sredstva, katera niso nikdar koristila in vsikdar škodovala. V tem pogledu smo si torej želeli pojasniti. In okolnost, da so vladna glasila molčala ravno v tem pogledu, vzbudila je in utrdila v nas slutnjo, da je tudi poslednji, na videz odločni in skoro bi rekli, demonstrativni čin naše vlade — zopet palijativno sredstvo, katero istotako ne boče nič koristilo, a škodovalo mnogo, kakor so škodovala vsa prejšnja slična sredstva. Morda se varamo, a naša slutnja nam pravi tako.

Za uradnim listom oglašila se je v sredo zvečer — kako se lepo vrsté, kakor

zahteva lastno jim dostojanstvo! — po uradna „Triesterica“ z nekakim kometarjem, v kojem čitamo Slovani mej vrstami: Lasciate ogni speranza! Bog ne daj, da bi hoteli trditi, da je „Triesterica“ to napisala izrečno! O ne: niti imenovala nas ni! Za nas pa je v tem slučaju najvažnejše ravno to, česar se ni dotaknil poluurnadni list, ker se mu menda ni zdelo vredno. In to smo mi Slovani!

Ker pa ljubimo resnico vsikdar in povsodi, ravnati se nam je tudi v tem slučaju po izreku: Der Wahrheit eine Gase! Povedati moramo, da „Triesterica“ naglašala s posebno odločnostjo, — a ravno to je sumljivo —, da piše le v svojem imenu, da nje izvajanja nimajo „oficijoznega značaja“ ter da je vse to, kar piše, nje lastno prepričanje. Morda je res tako, ali „Triesterica“ naj nam blagohotno oprosti, ako, poznajoči dobro nje zveze in prijateljstva, prav odločno dvomimo o resnici teh nje zatrdil ter vztrajamo pri svojem menenju, da je v svojem „samostojnem“ in „neoficijoznem“ članku vendar-le povedala menenje tistih, ki stoje — nad njo. Vsega članka ne moremo prerešati danes, a storimo to prihodnjic prav gotovo. Za danes naj zadošča, ako povemo, da je omenjeni list naštel lepo število gorostasnih grehov prejšnjega mestnega zastopa in da je priznaval, da so zelo tehtni vzroki prisilili vlado do razpuščenja mestnega sveta; a po logiki, kakoršno more razumeti le „Triesterica“, prišel je ta list do neverojetnega zaključka — čujte in strmite! —, da ostane tudi po volitvah vse pri starem!!

Zdrava pamet in logika človeška bi zahtevala sicer, da ne bi naši odločilni krogi niti mislili na to, „da ostane vse pri starem“, ali ravnokar omenjeni izrek poluurnadnega lista tržaškega nam zveni na ušesa kot nekaka „Zukunftsmusik“ s tistim znanim refrénom: Mi pa ostanemo kakor smo b'li — — — !

Razpust deželnega in mestnega zbora v Trstu

daje povod raznim časnikom in drugim krogom, da izražajo različnejša menenja ob vzrokih, ki so vlado dovedli do tega koraka. Zadnjic smo povedali nekoliko povodov, ki so utegnili prouzročiti ta nenačajan ukrep osrednje vlade. Vendar pa do danes ni še znan pravi razlog; časniki si stvar pojasnjujejo različno, ne vedeč ničesar gotovega. Oficijozni listi pa molče trmasto, koje molčanje primerno označuje radikalni „Indipendente“ v daljšem članku, spisanem v odgovor tržaški tetki, katera trdi, da so brez dvojbe glavni razlog razpustu bile reklamacije, podnešene od strani takozvanih konsortov. Vlada si je neki hotela — tako trdi „Triesterica“ — zagotoviti nekak vpliv na predstoječe volitve ter je v ta namen z razpustom vzela mestnemu in deželnemu zboru moč iz rok, hoteč dovoljno rešiti vse uložene reklamacije. Po našem statutu morajo namreč volilci, kojim se je kršilo volilno pravo, uložiti svoje reklamacije pri magistratu. V drugi istanci pa se jim je obrniti na mestni zbor. V slučaju razpusta mestnega sveta

pa more delegacija sklepati le v sporazumljenju in z odobrenjem tržaškega namestnika. Zadnji, ali boljše rečeno, deželna vlada si je hotela pridobiti to izjemno pravico, koje bi sicer tržaški Lahli zlorabljali, hodeč staro krivično pot, radi česar je morala poprijeti se prisilnih sredstev. Evo vzroka razpustu, kakor ga opisuje „Triesterica“. „L'Indipendente“ se pa roga oficijozni tetki radi objave tega povoda, kajti, ako je tako, kakor trdi nemški list, potem se nam pa v čudni luči kaže vlada, ki se mora posluževati tako skrajnih pomočkov, da si v avstrijskem mestu ohrani vsaj upanje, da pri občinskih volitvah prodré nekoliko avstrijsko čutečih mož ter da ne ostane mestna uprava tudi v bodoče izključljivo v rokah sedanjih nestrpnih.

Tak povod pač ne bi delal posebne časti slavni vladi, radi česar ne moremo verovati tega, kar nam hoče natveziti ljubeta tetka; kajti slavna vlada ima menda dovolj drugih izdatnejših sredstev, da kaznuje nestrpnost, ako le resno hoče. — Pač pa verujemo rajši drugemu povodu, ki je vzbudil veliko krika — namreč, da je osrednja vlada razpustila mestni zastop zato, ker je neka stranka hotela javno predlagati, da se tudi „tržaško mesto“ udeleži slavnosti srebrne poroke kralja Humberta.

Pes zavili, če mu stopiš na rep. — Enako je par dni po razpustu tržaškega mestnega zastopa zavtilil vođa laških Irredentarjev, avstrijski begun in žid Barzilai, v Rimu, ki je koj stavil interpelacijo na italijanskega ministra notranjih zadev radi tega razpusta. Dne 12. t. m. je minister Brin odgovoril na to interpelacijo, rekoč, „da se tržaški mestni zastop ni razpustil zato, ker je baje sklenil udeležiti se slavnosti srebrne poroke kralja Humberta, dovolivši primerno svoto za neko ustanovo v spomin te proslave, temveč se je razpustil na podlagi mestnega statuta, ker mu je potekla njega doba; sicer je brez podlage vsako drugo domišljevanje. Ta ukrep avstrijske vlade je zgolj notranja zadeva, ki se ne nahaja pod nadzorstvom italijanske vlade, kakor bi se vsaka enaka zadeva v Italiji ne dotikala raznih drugih velevlastij“. A Barzilai, Bovio & C. niso bili zadovoljni s tem odgovorom, temveč so dalje interpelovali. Kaj in kako, tega nam ne povedo brzojavke, pač pa pravi telegram, da je oporekanje Barzilaia bilo „intransmissible“, t. j. tako, da mu ni dovoljen uhod v Avstrijo. Kakšno je torej bilo, si lahko sam predočuje vsak zavedni avstrijski državljani. Pa vsaj to ni nič čudnega pri naši „zaveznici“ Italiji! Tam doli ob Tiberi delajo navadno iz muhe konja ter brijejo ob enacih prilikah najgusnejše politiške komedije, bijoče v obraz državi naši. Vsaka najmanjša dogodbica jim daje povod, da jamejo riti in agitovati za „osvobojenje“ avstrijskih Lahov izpod avstrijske oblasti in priklopjenje Primorja in Tridenta k blaženi Italiji. Pa saj imajo tudi pri nas v Avstriji dobre pomočnike, ki jim kaj radi gladijo pot ter dajejo potrebnega gradiva in netiva, da morejo potem nagajati in dražiti. Vsaka prilika jim dobro pride; iz vsega se vedo okoristiti. Razpust mestnega zastopa jim je tudi prišel prav; vsi laški časopisi pišejo o njem na dolgo in široko, izkoriščujoč ta ukrep naše vlade v svojo korist. Da

so ti listi napolnjeni duhom irredentizma in ščevanja proti avstrijski vladi, kaže nam menda najbolj okolnost, da jih avstrijska cenzura ne pušča preko meje. Vskakor pa to vrvenje mej nemirnimi elementi po Italiji izpodkopuje še bolj mej ital. narodom podlago avstrijsko-laški politiški zvezi. In uprav to vrvenje govori za to, da vendar ni brez podlage menenje, da je bil razpuščen naš mestni zastop zato, ker je njega večina vse preveč škilila preko črno-zoltih kolov. Saj navadno krivičnež najbolj kriči ter se opravičuje. Saj vidimo: kedar ne more vsega povedati glasilo radikalne stranke v Trstu, pa zakurijo njega prijatelji pri „svojih“ v Rimu in — vspeh je gotov. Kdo trpi najbolj na tem? — Državna ideja naša. In vendar: vzlic vsem tem dejanskim okolnostim se naši odločilni krogi še vedno nočejo razbistriti, kje so jim na Primorskem pravi prijatelji in zagovorniki. Še vedno imajo prednost italijanski radikali — čeprav imajo že mnogo grehov na svoji duši. A pravične tožbe in težnje večine primorskega prebivalstva — Slovanov — se še vedno nočejo poštevati. Ti so še vedno v ozadju ter jim ukazujejo uprav oni elementi, kateri državi delajo toliko preglavice in toliko ovir. Ne da bi se slavna vlada v Trstu ozrla na naš živelj ter žnjega pomočjo izvršila preobrat v mestu tržaškem, za koje žrtvuje država toliko milijonov na leto, išče si zaveznikov pri takozvanih „konservativcih“, dočim pravih konservativcev tu niti ne najdeš, ako bi jih z lučjo iskal o poludne. — Pustimo veljati to, kar trdi „Tr. Z.“, da si je namreč vlada z razpustom hotela ohraniti vpliv na volilno gibanje. Ako je to res, naj bi si pa poiskala zmerno stranko, koja naj bi zajedno razvila pravičen program, katerega bi se mogel oprijeti vsak dobromisleči Avstrijec. Tak program bi se moral ozirati na toli zapuščeni slovanski živelj v Trstu, oni živelj, ki postane lahko tej stranki najbolji zaveznik in najgotovejša zaslomba, ako se mu privole v ustavnih zakonih zjamčene mu pravice. Če pa v poklicanih krogih niso tega pripricjanja, potem ne koristijo čisto nič tudi take stroge odredbe, kakoršna je razpust mestnega zastopa.

Delavsko podporno društvo v Trstu

bode imelo v nedeljo dne 23. t. m. v dvorani „Mally“ svoj redni občni zbor. Iz poročila o delovanju v pretečenem letu, doposlanega nam, posnemamo:

„Kakor smo morali omeniti sè žalostjo že lanskega leta, da nismo imeli l. 1891. prebitka, temveč zgubo, tako nam nalaga dolžnost, da tudi v tem poročilu zabeležimo — gotovo ne z veseljem — gmotno nazadovanje društvenega bolniškega zaklada v minolem letu. — Upravni zaklad je za neko svoto narastel.

Da vidimo, kaj je vzrok temu nazadovanju!?

Ne bi odgovarjalo resnici, ako rečemo, da smo imeli vsaki mesec primanjkljaj, toda res je, da smo stalno nazadovali, ali da neprenehoma nazadujemo.

Glavni udarec, ki je prizadel društvu toliko zgube v minolem letu, je bila bolezen „influenca“, katera je gospodarila

začetkom lanskega leta, ter društvo močno oškodovala, ker se je v dveh mesecih (januarja in februarja), ko smo imeli 120 bolnih na dan, izplačalo okoli 4 tisoče goldinarjev podpore bolnikom; brez drugih stroškov. Izdavalo se je namreč v tej dobi tudi po 150—160 gld. na dan.

Tudi nadaljni meseci niso bili ugodni, ker smo imeli skoraj vedno okoli 50 bolnih na dan. Res se je bilo v nekaterih mesecih na bolje obrnilo, tako, da se je odbor že nadejal, da se popravi škoda, ki je zadela društvo začetkom leta po influenci, a vendar se to doseči ni moglo, ker je dobra doba bila jako kratka, posebno zavoljo bližajoče se zime, katera vedno zahteva svoj davek od društva, ker prisili manj ali več bolne ude v posteljo.

Lehko si toraj vsakdo razjasni, kako nastanejo primanjkljaji v društvu, katere se nikakor ne more je pokriti z dosedajnimi rednimi doneski. Primerjajmo le društvene izdatke z dohodki, kateri so se po mesecih vrstili takole:

meseca	plačana udnina	izplačana podpora
Januarja	1.531-90	2.317-04
Februarja	998-95	1.606-70
Marča	1.146-45	1.195-94
Aprila	1.133-80	1.117-04
Maja	1.266-30	664-10
Junija	1.116-40	872-10
Julija	1.346-60	940-64
Avgusta	1.138-20	1.370-54
Septembra	1.134-35	679-40
Oktober	1.320-25	664-98
Novembra	1.231-60	496-20
Decembra	1.257-70	1.367-70

Imeli smo toraj, ako primerjamo podporo z vplačanimi rednimi prispevki (udnino): v pet mesecih primanjkljaj, a v sedmih mesecih prebitok, kateri pa ni niti primerjati z ogromnimi svotami primanjkljaja v mesecih januarja in februarja.

S kratka, društvo je v preteklem letu za podporo in zdravila izdalo več svoto denarja, kakor jo je sprejelo od udov za tednino. In s čim naj se pokrijejo stroški za druge potrebe, kakor so namreč: pogrebščine, plače zdravnikom, stanovanje ter druga plačila in potrebe?

Imeli smo tudi v prejšnjih letih, na primer leta 1885., mnogo bolnih, v dobi ko je razsajala kolera v Trstu. Tedaj se je seveda izplačalo mnogo podpore; ali društvu se je takrat pripomoglo z druge strani, dali so namreč nekateri rodoljubi denarno pripomoč, da ni društvo tako močno občutilo ogromnih izdatkov, kakor zdaj v preteklih dveh letih, v katerih je zgubilo skoro 8000 gld. Zdar pa je vse drugače; društvo se namreč mora opirati le na lastne svoje moči, ker se tudi tisto majhno število podpornikov, katere društvo še šteje med svojimi udi, krči od dne do dne.

Ne kaže tedaj drugo, kakor vpeljati že lanskega leta vsprejeto povišanje udnine ter ukreniti, da nam oblastva čim prej tako spremembo potrdé.

Tem, edino le tem pôtém, mogli bomo čez nekaj časa pokriti škodo, katero so nam provzročili prekomerni slučajji bolezní v preteklih dveh letih.

Ni nam pa potrebno posebno pojašnjevati udom našim, da se bode tudi s tem povišanjem moglo še le takrat delovati resno in vspešno v društveno korist in prospeh, ako spoznajo vsi udje društva, da, ako imajo pri društvu iskati svojih pravic, imajo tudi proti društvu svojih dolžnosti, katere so: redno vplačevanje udnine, delovanje v društvenem poslovanju društvu v korist, privabljanje društvu novih udov in sploh nadzorovanje in razširjanje vseh društvenih ustanov.

Samo s skupnim delovanjem vseh pravih društvenikov, moremo ohraniti to trdnjavo in podporo našo, katero so nam nje osnovateljji prepustili v upravo, čilo in cvetočo.

Res je, da danes niso časi, kateri bi mogli delavca navduševati k delovanju na to ali ono stran, ker mu žalibog pomanjkuje zasluzka, ter je v skrbi, kako naj družino in sebe prehrani in vzdržuje; ali

vsakako bi ne smel to biti vzrok, zavolj katerega naj bi nehala ljubezen do delovanja v društveni prospeh, ker je društvo osnovano, da nam daje podporo v času, kadar nam sploh nij mogoče kaj zaslužiti, ker ne moremo delati, ko nas bolezen pritisne.

Na resno delo torej, kdor ima ljubezni za to naše prekornostno društvo!

Zdaj naj slede vaznejši dogodki, ki so se vrstili v društvenem življenju preteklega leta:

Društveno premoženje bolniškega zaklada se je v teku tega leta zmanjšalo za gld. 3406-24 ter je društveno premoženje bolniškega zaklada popolnoma izteklo in smo si morali izposoditi do zdaj iz upravnega zaklada 2874-58 gold. Premoženje upravnega zaklada povišalo se je za gold. 269-88 in znaša gold. 11337-89.

V društvo je bilo vsprejetih v prošlem letu 254 moških in 61 ženskih novih udov, brisal pa je odbor radi zaostalega vplačevanja tednino 257 moških in 40 žensk.

Rodbinam umrlih udov izplačalo je društvo gld. 335 pogrebščine.

Koncem leta imelo je društvo jednega častnega uda, 9 ustanovnikov, 27 podpornikov, 1076 rednih moških in 216 ženskih udov. Bolnikov je bilo lansko leto 572, slučajev bolezní 608, ter se je plačalo podpore gld. 13.292-28. Samo zdravila dobivalo je 360 udov, potrošilo se je za zdravila sploh 1626 gld. 39 kr., zatorej je izdalo društvo za podporo, zdravila, plačo zdravnikom, bolnišnico in pogrebe skupaj 17.118 gld. 63 kr.

Dne 6. februarja napravilo je društvo svoj veliki ples, pri katerem je bilo 413 gld. 92 kr. čistega dobička.

Minolega leta imelo je društvo svoj redni občni zbor dne 8. maja, pri katerem sta se spremenila paragrafa 7 in 8 društvenih pravil tako, da bodo moški udje plačevali po 30 kr. tednino in bolne ženske bodo dobivale 50 kr. podpore na dan. Ta sprememba ni še dobila potrđila oblastnije, akoprav je odbor večkrat to zadevo urgiral, a upamo, da se kmalu dožene ta stvar.

Dne 17. avgusta udeležilo se je društvo obhoda s zastavo in svetilnicami, da proslavi rojstni dan presvitlega cesarja; tega obhoda udeležilo se je mnogo udov in več odbornikov.

Dne 4. septembra slavilo je društvo desetletnico blagoslovljenja društvene zastave in je korakalo zjutraj v cerkev z razvito zastavo, kar v l. 1891. ni bilo dovoljeno. Popoludanska veselica je pa radi neugodnega vremena bila odnešena na 11. septembra; ta veselica je bila lepa in se je vršila v vrtu „Mondo nuovo“, ali žalibog, ker so bili stroški dne 4. septembra preveliki, imeli smo 34 gld. 35 kr. izgube.

Dne 23. novembra ob 9. uri zjutraj brala se je žalobna maša za ranjce ude društva.

Dne 30. januarja 1893. udeležila se je deputacija društva sv. maše, ki se je brala v spomin smrti ranjcega cesarjeviča Rudolfa.

Podarili so društvu: Kanonik Staudaher 100 gld. čistega 88 gld. 58 kr., „Banka Slavija“ 50 gld. Dobčnik Dragotin 2 knjigi, Laščak Josip 6 knjig, Kosirnik Valentin 1 knjigo. Vsem blagim darovateljem naj bode tu izrečena presrečna zahvala. Društvo je kupilo 3 knjige. — Društvena knjižnica broji 2681 knjig, udje so prečitali 260 knjig.

Zaključujoč to svoje poročilo odstopajoči odbor resno opominja društvene člane, da vsak po svoji moči deluje v to, da se našemu društvu pomore do boljših gmotnih vspehov, da bi se moglo v najkrajšem času z veselo novico o moralnem vspehu v delovanju poročati tudi o gmotnem vspehu. In še le takrat bomo mogli trdití, da delujemo in se trudimo v društveni prospeh. V to naj nam pomore Bog in sreča junaška!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Zopet se širijo vesti o namerovanih premembah v ministerstvu grofa Taaffe-a. Grof Taaffe nameruje baje izročiti ministerstvo notranjih zadev drugim rokam ter obdržati le predsedništvo v ministerstvu. Ministerstvo notranjih zadev bi prevzel potem dosedajni minister trgovine Bacquehem, a ministerstvo trgovine poljski poslanec Szecepanowski. Drugi pa vztrajajo pri tem meuenju, da prevzame ministerstvo notranjih zadev Poljak grof Badeni. A mi menimo, da so vse te govorice vsaj za sedaj neosnovane, kajti po našem prepričanju ni pričakovati nikakih prememb do jeseni, ko se snide državni zbor. Sicer pa: Vederemo!

Deželnem zboru češkemu predložila je vlada nove deželne predloge, tihoče se omejevanja sodnih okrajev.

Mladočeski klub je predlagal Staročehom, veleposesnikom in frakciji Skardovi, da bi se izbral poseben odbor, kateri bi se dogovarjal o vzajemnem delovanju v narodnih zadevah in sicer z ozirom na poznano resolucijo od 1. novembra, s katero so vse te stranke priznale državno pravo češko. Zadoščenjem beležimo, da so vse tri imenovane stranke vsprejele predlog Mladočehov.

Vnanje države.

V Srbiji dovršili so se včeraj od nikogar pričakovani dogodki, kateri vzbudijo gotovo velikansko senzacijo po vsej Evropi. Kralj Aleksander proglasil se je polnoletnim ter prevzel vladu v svoje roke; in zajedno odstavil regente in ministerstvo ter si imenoval novo ministerstvo pod predsedništvom dr. Dokića. Izdal je seveda, kakor je že navada ob takih prilikah, proklamacijo na narod, v kateri naglašá, da so bile v poslednjem času v nevarnosti ustava in državljanske pravice, da je bilo ponižano narodno zastopstvo, tako, da je skrajni čas, da se stori konec nesrečnemu stanju. Z današnjim dnem da prejema v svoje roke kraljevske oblasti. Proklamacija sklepa: Živio narod! — Mesto beligradske je v zastavah, radikalni in naprednjaški listi pozdravljajo kralja prisrčno, regenta Ristića in Belimarkovića, katera so zatvorili za nekoliko ur, prepeljali so v njuna stanovanja, kjer ju stražijo vojaki kot ujetnika. Vojasvo in uradniki so prisegli zvestobo. Zvečer je bila razsvitljava. — Uradni list je prijavil kraljeve ukaze, s kojimi se odstavljajo regenti in ministerstvo Avakumović, razpušča skupščina in se razpisujejo nove volitve.

Iz Sofije javljajo, da je zaključena preiskava proti metropolitu Klemenu. Klemen se postavi pred redna državna sodišča.

Bolgarija hoče baje zopet najeti posojilo 26 milijonov frankov in sicer v Berlinu.

Znani nemški antisemit Ahlwardt trdil je nedavno, da so se obrestí velikega welfskega fonda porabljale za razne nepoštené namene, osobito pa v podporo posamičnim odličnim osebam, kar bi bilo zelo podobno umazani panamski aféri in Francoskem. Takrat so vsi židovski listi zagnali silen hrup na Ahlwardta, imenujoč ga grdega obrekovalca. No predvčeranjim je rečeni antisemit prijavil predsedniku državnega zbora nemškega, da predloži pisane dokaze za svoje trditve. Mogoče, da doživimo zopet velik škandal.

Generalni svet delavske stranke v Belgiji je sklenil, nadaljevati obči štrajk.

Kraljica angleška biva sedaj v Florenci. Kralj italijanski prispel je tjakaj, da obiše kraljico.

NOVIČAR.

Važna objava v zadevi volitev. Včerajšnji „Osservatore“ objavlja nastopno naznanilo: „Naznanja se s tem, da je rekurze proti odlokom mestnega magistrata v zadevi volilnih reklamacij odslej pôtém mestnega magistrata predlagati na mestni št vtu, koje je poklicano, odločevati v drugi instanci.

Trst, 13. aprila 1893.

C. k. namestnik:

Rinaldini m. p.

O prihodnjih volitvah v mestni svet tržaški piše pridno dunajska Židinja „N. Freie Presse“ z jasnim namenom, kolikor mogoče seči pod pazduho našim radikalcem s tem, da sumniči že sedaj slovanski živelj. Glede na III. razred pravi namreč ta list, da imajo konservativci tu upanje do zmage, da le precej močni slovanski kontigent ne provzroči kacega iznenadenja, ako mu ne bodo ugajale osebe, katere bode predlagala konservativna stranka.

Temu bi bilo pripomniti dvojno: Ako je kontigent Slovanov zares tako močan in važen, potem je konservativcem sveta dolžnost poštevati ga primerno njegovi veljavi. Ako pa ni tako, je pa „N. Fr. Presse“ napisala te stavke le se zlobnim namenom, da bi na Slovane zvalila krivdo, ako propadejo „patrijotični“ konservativci — a to le po lastni krivdi!

Še nekatere zadeve. V dveh člankih smo govorili o nekaterih važnih predlogah, o kojih bode najbrže obravnavati prihodnjemu deželnemu zboru tržaškemu. Danes nam je omenjati še neke zadeve, katero namerujejo izvršiti italijanska gospôda na škodo naše okolice. To bi bila konjska taksa, Konjska taksa uvela se je prav za prav že v letu 1884, a samo za mesto in predmestja (suburbio.) A ravno v tej zadevi so pokazali gospôda, da ne spoštujejo niti svojih lastnih sklepov, ako jim gre za to, da bi izžemali slovensko okolico, kajti jeli so že davno iztirjavati to takso tudi po raznih krajih spodnje okolice, dasi v zmislu doticnega zakona niso imeli nikake pravice do tacega obdačevanja. Po skrajnih sredstvih — po ru-bežni namreč — si sicer niso upali poseči, ali istina je, da so tirjali in je gotovo tudi plačal marsikdo, kojega je preplašil plačilni nalog magistrata. Razumnejši so se seveda uprli takim neosnovanim zahtevam. Sedaj pa čujemo, da hočejo zakonito raztegniti konjsko takso na vso spodnjo okolico in da bivši svetnik Ventura že nabira potrebni materijal za dotični deželni zakon. Morda dovolijo sicer kake olajšave za okolico, ali pri vsem tem je gotovo, da hočejo gospôda obremeniti okolico z novo doklado. — Nadalje moramo opozoriti na to, da s koncem tega leta preneha točarina. Slepili bi sami sebe, ako bi se udajali nadi, da bodo gospôda skušali pokriti dotični odpadek z varčnim gospodarstvom; ampak gotovo je, da bodo skušali iztisniti iz okolice, kar izgube po odpravi točarine. Ali z drugimi besedami: naložili bodo okolici nove doklade. In da so gospôda zelo iznajdljivi in prebrisani v tem pogledu, to nas uče mnogoletne skušnje. — A tudi zadeva slovenskih šol v mestu pride kmalu na vrsto. To je: ponovi se gotovo navadna znana komedija, ko dobe v roke četrto prošnjo nad 500 tržaških Slovencev za osnovo slovenske šole v mestu. — Vidite, dragi rojaki, koliko važnih zadev bode obravnavati prihodnjemu deželnemu zboru. In mi naj bi ne skrbeli za to, da pošljemo v zbornico razsodne in energične može, ki bodo umeli postaviti se po robu takim nakanam, toli pogubnim našemu življu v materijalnem in duševnem pogledu?! Torej Slovenci tržaški in okoličanski: glejte, kaj delate!

Sokolski večer „Tržaškega Sokola“ bode jutri zvečer v čitalnični dvorani. Z ozirom na mnogovrstni in zanimivi vspo-

red, osobito pa, ker nastopi priljubljeni naš Borovščakov, pričakovati je zelo prijetne zabave. Opozarjamo na „vabilo“, koje pričebužemo na drugem mestu.

Italijanizem v Avstriji. Izborni italijanski list „Il Rinnovamento“, ki izhaja v Gorici ter brani slovenske zadeve in težnje, prijavlja v zadnji svoji številki dopis necega pravega Italijana, ki opisuje, kako je vse delovanje in nehanje goriških Lahev samo kričanje in klepetanje, dočim se za pravo laško umetnost in jezik malo ali nič ne zanimajo. Že par tednov prireja v gledišču goriškem svoje predstave izborna dramatična družba Palombi, a gledišče je zmirom prazno. Niti najhujših kričačev laških ni videti v gledišči, temveč zahajajo k predstavam ponajveč slovenski in nemški obiskovalci. Zadnji bi k enakim predstavam niti ne smeli zahajati. Naj si Lahisami vzdržujejo svoje umetnike! Goriške in primorske Lahe naziva omenjeni dopisnik po pravici „buffone“, meneče, da so že storili svojo „narodno dolžnost“ ako so podarili par grošev za ono Lego, čije edini namen je raznarodovati in kvariti slovensko ljudstvo. Oni toliko razupiti njih liberalizem ni drugega nego krinka, pod katero duše slovanski živeli. Rezka ta očitanja so zgolj resnica, koje uvideva pravi Italijan. In da so res taki, vemo tudi mi tržaški Slovenci — a nočejo jih poznati tam, kjer bi jih morali. —

Prvi občni zbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“. (Konec). Pri predlogih načelnštva o razdelitvi dobička se je vnela dalja razprava. Ravnatelj-naměstnik dr. Matej Pretner predlagal je v imenu načelnštva, da naj se da iz čistega dobička pretečenega leta 4% dividenda zadružnikom in sicer ne samo onim, ki so bili vse leto zadružniki, ampak razmerno tudi onim, ki so mej letom vstopili in sicer slednjim 1% za vsaki 1/4 leta, za katero so bili vplačani dotični zadružni deleži; predlaga v tem zmislu spremembo pravil za pretečeno leto.

Zbor pa sklene na predlog g. viteza Nabergoja, da naj se da 4% dividenda v v zmislu § 20., II. odstavek zadružnih pravil samo onim zadružnikom, ki so imeli vplačane zadružne deleže za vse leto, a ostanek naj se pripiše ves rezervnemu fondu.

Vsled tega priraste znesek nad 100 glđ. od čistega dobička rezervnemu fondu.

Dr. Matej Pretner poroča in utemeljuje na to v imenu načelnštva spremembo pravil glede zadružnih deležev. Do sedaj je imela Tržaška posojilnica samo deleže po 10 glđ., katerih sme vsak zadružnik več imeti. Načelnštvo pa predlaga, da se ustanovijo po izgledu družih posojilnic glavni deleži po 100 glđ., takó, da bo imela posojilnica glavne deleže po 100 glđ. in upravne deleže po 10 glđ. Zbor sprejme po daljši debati te spremembe. Pričakuje se, da sprejme mnogo zadružnikov, kateri imajo sedaj samo nekoliko deležev po 10 glđ., glavne deleže po 100 glđ., kateri bodo imeli nekatere prednosti gledé razdelitve dobička.

Pri točki razni predlogi izreka zbor zahvalo g. poslancu Ivanu vit. Nabergoju za njegov trud in njegovo delovanje v korist „Tržaške posojilnice in hranilnice“. Dalje se izreka zahvala „Del. društvu“, pri katerem je našla „Trž. pos. in hran.“ uradne prestore pod ugodnimi pogoji. Sklene se nadalje zahvala gosp. Ivanu Šabcu, veleposesniku v Trstu, kateri je z večjimi denarnimi zneski prišel „Trž. pos. in hr.“ v prvem času njenega delovanja na pomoč, in zahvala gosp. Vekoslavu Grebencu na tem, da je brezplačno vodil knjige v pretečenem letu. Zbor je sklenil nadalje zahvalo dr. Mateju Pretnerju na njegovem delovanju pri ustanovitvi načelnštva „Trž. pos. in hr.“ in potem g. V. M. Živicu kot prvemu ravnatelju, kateri je prevzel pri visoki starosti in mnogih poslih težavno nalogo ravnatelja.

Zbor je potem potrdil gosp. Ivanu a

Mankoča udom načelnštva in izvolil nadalje gosp. Vekoslava Grebena mesto odstopivšega g. Frana Dolena v načelnštvo.

Nadzorniki so bili voljeni gg. Ivan vit. Nabergoj, Oskar Polley, c. kr. obrtni nadzornik, Jakob Perhavec trgovec, Nicefor Stepančič, trgovec in Andrej Mušič, trgovski knjigovodja v Trstu.

Tako se je zaključil prvi občni zbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“, in mi le želimo, da bi ta mladi zavod se razvijal krepko in našel mnogo prijateljev.

Rojansko posojilno in konsumno društvo je imelo meseca marca 3549 for. 82 kr. dohodkov in 3984 glđ. 56 kr. stroškov; skupni promet je znašal torej 7534 glđ. 38 kr. Reservni zaklad se je pomnožil za 16 glđ. 44 kr. Pristopilo je 7 novih zadružnikov ter vplačalo 13 deležev. Udom in neudom zopet priporočamo združno prodajalnico jestvin v ulici Belvedere šte. 3.

Enakopravnost. — Vsa županstva ajdovskega kraja podala so prošnjo do sl. c. kr. okr. glavarstva v Gorici, da bi dopisovalo z občnami vedno v slovenskem jeziku. — Na to so vsa županstva prejela okrožnico velesp. gospoda namestniškega svetovalca viteza Bosizia z dne 10. t. m., s koje zagotavlja, da si bodo prizadevali, kolikor bo le mogoče, ustrezati izraženi želji. Prošnjo županstev in to okrožnico priobčimo v eni prihodnjih številkk „Soč.“. Za danes izrekamo gospodu namestniškemu svetovalcu le javno zahvalo za to okrožnico, ki priča, da: „kdor prosil — nosi“. Kdor pa molči — trpi in prav mu stoji.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je moral plačati Jajčić kazen, ker se je predrznil v pošteni družbi spregovoriti italijanski, **vinarjev nič**, pač pa **50 stotink.** — G. Fran Počkaj je nabral v svoji prodajalnici usnja in kož (Molina vento) 205 stotink. Nadalje so darovali: Karol Colja 40 stot., Detelja 20 stot., Anton Žitko 20 stotink, Mikota 9 stot., Ipavice 20 stot., Kravos 10 stot., Borovšček 20 stot., dva vesela 4 stot., N. N. 10 stot., N. N. 10 stot., Andrej Šuč 10 stot., Haniibal Škrli 20 stot., Rudolf Vičič 4 stot., Josip Kolb 20 stotink, Puljski Vilček 20 stotink.

Častnim občanom imenovala je Slapenska občina prezasluznega državnega poslanca in namestnika drž. pravniko gosp. Andreja Ferjančiča.

O prevratu na Srbskem čitamo po listih: Dogodki prošle noči (14. aprila) vzbudili so velikansko senzacijo po vsej Srbiji. Ves Beligrad je bil po konci in vse je govorilo le o tem. Po nekaterih ulicah je bila taka gneča, da ni bilo mogoče preiniti se. Stanovanja regentov obkolila je konjica. Regenti in guverner so bili povabljeni na obed na kraljevi dvor. Ko je bil izvršen obed izvedeli so, da je kralj vzel v svoje roke vladarsko oblast. Poslednji so bili zaprti v kraljevem dvoru do 3. ure popolnoči, dokler se kralj ni povrnil iz vojašnic, kjer so mu vojaki prisegli zvestobo. Potem so jih pripeljali v dvornih kočijah v njih stanovanja.

Radikalni listi pišejo zelo navdušeno o kralju in mu prisezajo zvestobo do smrti. Vsestranski se hvali odločnost in previdnost mladega kralja. O nakani, strmoglaviti regentstvo, vedelo je le malo oseb iz vojaških krogov in radikalnega tabora. Kralj Aleksander je pritrdil tej nakani še le potem, ko se mu je dokazala potreba zagotoviti ustavo ter izogniti se vojski mej državljani, katera bi bila nastala gotovo, da so bili ostali liberalci na krmilu. Proklamacija, koje omenjamo že spredaj, tiskala se je v državni tiskarni pod nadzorstvom policije.

Liberalnega prefekta beligradskega prijeli so v gledališču in ga odvedli v zapor. Novi minister za vnane zadeve je že ukazal vnanim zastopnikom Srbskim, naznaniti dotičnim vladam, da je kralj sam

prevzel vlado in da se je zasnovovalo novo ministerstvo.

Javna skladišča v Trstu. Te dni se prično na Dunaju posvetovanja v zadevi javnih skladišč tržaških. Ta posvetovanja se utegnejo zavleči dokaj, ker se koristi posamičnih interesentov zelo križajo; vender je pričakovati — tako meni „Fremdenblatt“ — da pridemo do tacega vspeha, da bo de mogla vlada vstreči želji interesentov; to je: prevzeti skladišča v skrb države.

Iz spodnje okolice se nam piše: Minole dni delili so nekateri člani odbora „Lege Nazionale“ v Barkovljah italijanske molitvene knjižice mej šolsko mladino. Kak namen ima to deljenje italijanskih molitvenih knjižic, znano je pač vsakemu našemu razumnemu človeku.

Med odborniki „Lege“ nahajajo se i brezverci, kateri se javno ponašajo z svojo nevernostjo. — In taki ljudje da bi delili molitvene knjižice iz pravega, verskega namena?! Čudno se nam zdi pa, da je dovoljeno gospodom odbornikom imenovane družta priti mej šolskim poukom v šolo, predstaviti se tu kot take, in kratiti šolski pouk z podeljevanjem knjižic, namenjenih v poitalijančevanje uboge naše dece.

Ker so Barkovlje, hvala Bogu, naše in ker je toraj naša tudi šolska deca, pristovalo bi, da bi se tu delile slovenske molitvene knjižice po odbornikih podružnicah „Družbe sv. Cirila in Metoda“. Toda Bog zna, ali ne bi se celo zabranil vhod v šolsko poslopje odbornikom naše šolske družbe?

Že pred časom smo poročali v „Edinosti“, da so letos italijanski šolski razredi v Barkovljah skoraj celoma polni — ter navajali vzroke. Vzroki kažejo se nam pa dan za dnevom in to celó nehote! — Nedavno je tožila neka mati, da nje otrok ne umè krščanskega nauka, ker se isti poučuje v italijanskem jeziku v italijanskih razredih.

Na vprašanje, zakaj se je vpisal otrok v italijanski razred, odgovorili so, da se je tako hotelo od dotične strani, češ, ker je otrok „dobre glave“, se mora učiti v „večji šoli“.

Drugim starišem se je prigovarjalo zopet od dotične strani, da naj vpišejo svoje otroke v italijanske razrede, ker so slovenski razredi polni, ker v njih „ni več prostora“. — Ubožnejšim starišem pa se je prigovarjalo, naj vpišejo otroke v italijanske razrede, ker tu v dobé obleke in obuvala.

Mi opozarjamo na vse to dotično oblast, katera — ako hoče — lahko šteje na prste magistratnim organom. Drugače pa: „Svaka sila do vremena“!

Ob prihodnjem vpisovanju stopiti hočemo krepko na noge v tem obziru, postopati najodločnejše, ter ne štediti z imeni dotičnikov, kateri pomagajo v nečuvnosti plašljivosti svoji vzrejati iz naših otrok — janičarje.

Južna železnica. Znano je uže, da uprava te priv. železnice rabi izključno le nemški jezik sè strankami, neozirajoči se pri tem na potrebe in želje ljudstva, od katerega živi. Zdaj pa smo opazili izjemo. Oglasi namreč, ki vabe ljudstvo na izlete v Nablrežino in na Goriško, tiskani so v uveh jezikih; ali naj si kdo ne misli, da so mogoče sestavljeni v slovenščini in laščini, ki sta jezika dežele, marveč v laščini (na prvem mestu) in nemščini, mej tem, ko se sl. inšpektorat južne železnice niti ne zmeni za Slovane v Trstu in po deželi. Nam se zdi potrebno upozoriti na to najprej naše ljudstvo, da bo vedelo, kako se povsodi prezirajo pravice njegovega jezika in kako se žali njega narodni čut. Prašamo pa tudi slavno upravo južne železnice, ali morebiti ne vé, da prebiva v Trstu po službenem popisu 1/4 Slovanov, med tem ko je nemških naseljenikov z uradniki vred prav pičlo število? Ali da, zabili smo, da imamo pri nas privilegovana plemena!

Članek „Triesterico“, s katerim se bavimo tudi mi v denašnji „Edinosti“ izzval je v „Indipendenteju“ rezko polemiko in gospóda pri „Triesterici“ so se prepričali zopet, da ni mogoče služiti ob enem Bogu in hudiču. „L' Indipendente“ je prav rezko okrcal tisti grdi „šviga-švaga-čez dva praga“, ki je v navadi pri „Triesterici“ in nje ljubčkah — „konservativnih“. Z ozirom na to, da je „Triesterica“ očitala radikalcem, ker se ne morejo otresti otročje borbe „za neka namišljena idejalna dobra“, odgovarja „Indipendente“:

„Ta fraza naj služi v pristno označenje stranke, boreče se proti vsemu, kar oplemenjuje življenje političsko, in dokazuje z druge strani popolno svojo nesposobnost z ozirom na gmotna vprašanja. Ti ljudje nimajo v sebi vsodbujnega čutstva, nimajo v sebi one duševne sile, katera ustvarja, in nimajo zaupne stalnosti v delovanju; nezmožni so, dvigniti se do svobodnih nazorov, pospešujočih ugled javnih posvetovanj; v zmesi svojih idej kažejo grdo hlapčevstvo, ki vsako zakonito stremljenje podreja višji svojevolji.“

In ti ljudje, nezmožni v politiki in upravi, ki so izgubili ves idejalizem, hoteli bi širiti svoje siromaštvo tudi mej tistimi, ki zdravo mislijo. A ker ne morejo obrniti nase luči, odsevajoče iz idejalnih blaginj, jo pa hočejo zatemniti se svojimi sarkazmi.“

Menda ne treba naglašati, da tudi mi obsojamo tiste „idejale“ naši italianissimov, z druge strani pa priznavamo kar brez ovinkov, da nam ti ljudje imponujejo veliko bolj, nego žalostne figure takih „konservativcev“, ki se vežejo danes z Bogom, a jutri jih ni sram podajati roko — hudiču.

O Svetozaru Hurbanu Vajanskemu, to je onemu rodoljubu in časnikarju slovaškemu, kojega so madjarske oblasti obsodile v zapor radi njegove odločnosti v borbi za pravice potlačenega naroda slovaškega, piše Madžar Andreansky, ki je tudi zaprt radi dvoboja: „Ne morem razumeti, kako je ta blagočutni idejalist mogel priti na glas kot nevaren agitator. Pesnik je v pravem pomenu besede, navdušujoč se za vse lepo, dobro in vzvišeno — in naj je to sad književnosti katerega si bodi naroda. Ta človek je nenavadno dobra duša, vesele nravi, kojega ljubimo vsi. Dogodi se večkrat, da mu poide dobra volja, zamislivšemu se v svojo usodo, tedaj si pa prizadevamo iskrenim sočutjem, da razveselimo „Slovačka“, kakor ga imenujemo. On dobiva mnogo in različnih novin, mej temi tudi nekoliko ruskih, največ pa književnih in ilustriranih.“

Starčevićev dom v Zagrebu bo še veliko veličastnejši, nego se je mislilo s početka, kajti darovi prihajajo v prav odličnem številu, kakoršnega se sprožitelji te lepe misli niti nadejali nise. Te dni smo čitali, da sta baron Dragan Vranicany in njegova soproga Ivka darovala v ta namen 1000 glđ.

V Varaždinu vršil se je v nedeljo komers v proslavo združenja obeh opozicij. Udeležba od vseh strani bila je ogromna. Napitnice, med temi Strossmajerju in Starčeviću, so bile navdušeno sprejete. Slovenski govoril je dr. Omulec.

Barbarstvo. K vesti, prijavljeni v zadnji „Edinosti“ pod tem naslovom, pridodati nam je, da sti včeraj umrli dve žrtvi poživljenega mašinista Stainke-a. Ta dva delavca sta: Sklemba in Ferluga. Njiju telesi sti bili kar pokriti z ranami, tako, da jima ni mogla pomoči vsa zdravniška spretnost. Tudi stanje 14letnega Emila Padovana shujšalo se je tako, da so ga morali prenesti v bolnico.

Izlet. Opozarjamo naše čitatelje na izlet pevcev „Adrijašev“ iz Barkovelj k Sv. Mariji Magdaleni dolnji, kateri bo de jutri v nedeljo 16. t. m. pop. — Ker se je pričela tam narodnost komaj vzbujati po novem pevskem društvu „Slava“, želiti je v nedeljo lepe udeležbe se strani rodoljubov.

Visoka starost. Te dni je umrla v Segedinu neka kmetica v 117. letu svoje dobe. Rodila se je v letu 1776.

Gospodarstvo mesta Pariškega. Proračun mesta Pariškega kaže za tekoče leto dohodkov in stroškov 276 milijonov. K temu je priložen izredni proračun 48½ milijonov, kateri se pokrije s posojilom, ki se ima najeti.

Igra na Nemškem. V zadnjih desetih letih uporabili so v nemškem cesarstvu — kakor pričajo statistički podatki — 37,177.500 kupov kart, vsaki iz najmanj 36 kart. Uporabljevanje raste od leta do leta. Mej tem ko so jih v letu 1881. porabili 3,370.300, porabili so jih v letu 1891. 4,128.000; to število je torej naraslo bolj nego li število prebivalstva. Naraslo je namreč za 27,8 odstotka, mej tem ko je prebivalstvo naraslo le za 9,3 odstotka. Po tem računu odpade po jedna igra na 12 duš. Mej temi 12 dušami so 4 otroci, od ostalih 8 je polovica žensk, koje menda ne igrajo rade. Igrale so torej od teh 12 duš le štiri osebe. Po tem računu recimo, da igra na Nemškem prilično 15 milijonov možkih, torej odpade na vsakega na leto potratnih 684 ur, ali — ako računamo normalni delavni dan z 8 urami — izgubi vsaki možki 85½ delavnih dni, to je četrtrileta.

Pasja zvestoba ni brez uzroka na dobrem glasu. Nov dokaz za to je nastopna dogodba. Strojvodja nekega iz Montreala v Kanadi vozečega vlaka zapazil je blizo postaje na progi velikega psa. Hotel je psa segnati s proge in zažvižgal na parno piščal, a pes se ni mahnul s proge, ampak le huje in glasneje lajal, čim bolj se mu je bližal vlak. Strojvodja se ni upal ustavititi vlaka in je povozil psa. Prišedši na postajo, zapazil je, da se drže strojevih koles kočeki obleke. Šel je z drugimi pogledat povozenega psa in našel kraj tega trupla malega povozenega otroka. Pes je stražil dete in se ni umaknil niti vlaku, nego raje je storil smrt.

Radi potovanja nemškega cesarja v Rim zaprli so v Rimu 46 sumljivih ljudi, in 134 takih, ki so bili brez dela, odgnali so v one kraje, od koder so doma. Zanjedno je dospel iz Berolina v Rim višji policijski uradnik s petero nižjih uradnikov.

Brzjav, koji sam piše, izumil je baje v Chicagu neki profesor po imenu Eliseha Gray. Nazval je to svojo iznajdbo telautograf. Ta iznajdba sicer ni nova, ali zistem je popolnoma nov. Ako hočeš brzjaviti, sedeš k aparatu ter zapišeš svinčnikom svojo brzjavko ali tudi narišeš kako črtico na papir. In v istem trenutku, ko ti pišeš ali rišeš, reproducira aparat, kateri je na koncu linije, kar si napisal ali narisal. To novo iznajdbo bode videti na razstavi v Chicagu.

Finančno stanje Rusko v letu 1892. Vkupni dohodki so znašali v tem letu 1.164,133.000 rub., izdatki pa 1.116,857.000 rubljev. Po takem znašajo dohodki za 47,279.000 rubljev več nego izdatki. Ta sijajni vspeh iznenadil je celo rusko časopisje, kajti pričakoval se je v obče pri-makljaj 25 milijonov, zlasti z ozirom na okolnost, da sta bila v mnogih gubernijah v letu 1892. beda in kolera. V primeri z letom 1891. je bilo 82 milijonov rubljev več dohodkov. In tudi to je važno, da so se povišali dohodki skoro v vseh finančnih področjih, a pri sami carini za 12,609.000 rubljev. Iz tega je razvidna zlobnost tistih časopisov, ki vedno klepečejo o propadanju Rusije v finančnem pogledu.

Krokarjeva osveta.

Humoreska. — Spisal Jadranski.

I.

Josip Krokar ni imel družega na božjem svetu nego uborno bajto, oslička in voziček, s katerim si je služil vsakdanji

kruh. O da, imel je tudi cesto pred seboj, ki je po nji hodil, in majka mu je bila še pri življenju, za katero je moral skrbeti, kajti njegov pokojni oče mu je naročil na smrtni postelji, naj spoštuje svojo mater in skrbi zanjo do groba. Pa tudi brez tacega naročila bi bil naš Krokar izpolnil svojo otroško dolžnost, kajti ljubil je svojo mater in uprav zaradi tega se je odrekel zakonskim sladkostim, da bi ne dobil morda neveste, ki bi bila suvala in zaničevala njegovo porodnico. Ostal je samec, bil je ubog ali vedno povsem poštenjak. Bajta je sestajala le iz dveh malih prostorčkov, kuhinje (hiše) in hleva. Hiša je bila obenem spalnica materina, in v hlevu bival je osliček in v njem je prenočeval tudi njegov gospodar Josip Krokar. Spaval je navadno v jasnih oblečen, a včasih si je tudi posteljal tam kje pod jaslimi. Krokar bi bil pri vsem svojem uboštvu srečen človek, da bi ne bil imel necega starega dolga, kojega se ni mogel iznebiti pri vsej svojej marljivosti.

Urnika ga je tožil, dal je vnjižiti svojo terjatvo na bajto in kar je bilo za Krokarja najhujše: zarubil mu je oslička in voziček, ki sta mu bila za materjo najljubše stvari na svetu. Najbolj ga je pa bolelo, da je bila pravda v rokah dohtarja Cuceka, zagriženega iredentaša. Krokar je bil naroden, studil je take ljudi iz dna svoje duše in zastavil bi bil o času volitev svoje življenje, da bi le kak tak človek ne dosegel zadoščenja biti izvoljen zastopnikom naroda, ki bi ga rad v žlici vode utopil, da bi ga le mogel. A tedaj pa ni bil čas volitve, za to pa je bil njegov položaj kolikor toliko težji. — Izvršba je tekla naprej in necega dne prilomastita h Krokarju sodniški poslužnik in dohtar Cucek osobno ter mu siloma odvedeta oslička in voziček. Uboga žival je kar stiskala rep ob zadnji nogi, in povešala žalostno dolga svoja uba (ušesa) in nedostajalo jej ni družega nego beseda, da bi bila poprašala tuja moža, zakaj da jo po nedolžnem tirata iz hleva in ločita od gospodarja, kojemu je bila privajena? Krokar pa tudi ni bil mož za to, da bi bil padel na kolena pred tujim malikom in prosjačil in moledeval pred svojim trinogom. Vdirale so se mu sicer solze, ko je gledal svojo žival, ki so jo gnali strani, a ob enem je plapolal ogenj osvete v njegovem srcu in prisegel je, da se hoče maščevati.

II.

Kmalu zatim dobil je Krokar dobrohotnega rojaka, ki mu je posodil brez vsacih obresti dostojno svoto, da je osvobodil od rubeža svoje imetje in privedel zopet nazaj v hlev svojo potrpežljivo živalico. — Vesel je pa bil posebno zato, ker se je iznebil tacega težkega vedomca, kakor je bil dohtar Cucek. Gorel je za osveto in ni videl svete ure, da se mu ponudi prilika, ko lahko izpolni to, kar je prisegel. — Niste pretekli do cela dve leti, od kar mu jo je bil dohtar Cucek nakadil jako britko, pa je že Krokar dobil v pest nekdanjega svojega tlačitelja. — Razpisane so bile ravnokar volitve in občinski moške so se bili že izrekli o možu, ki bi imel vprihodnjic zastopati njihove pravice. Tedaj so se že popolnoma zavedali svoje narodnosti in niso se več dajali, kakor nek-daj, prodajati in kupovati od slepiteljev, pritepencev, odpadnikov naroda, in od družih izvržkov človeštva, kolikor se take kuge nahaja in redi v gnezdju iredentaštva. Pa nikar se ne dotikajmo tega gadjega zaroda, da ne ostrupenimo poštenja svojega in narodnosti svoje; gabi se nam le misliti na to besno nesnago, zato jo le mimogrede omenimo, pa se rajši odkašljamo, pljunemo vanjo, pa se naglo vrnemo k našemu Krokarju pogledat kje je, kaj počne pa — li misli še na osveto? —

(Dalje prih.)

Smešnice.

Gizdalin o slovstvu.

Ti nesrečni pesniki in pisatelji, kar jih je dal Bog na svetu, so sami sebi in družim na kvar. Kaj nam pomagajo njihove pesmi in umotvori, če pa niti ne znajo prikrojiti svojim junakom poštene obleke po poslednjem Parižkem ukusu!

Naši šolski svetovalci.

Ondan šla je neka komisija v mojo rojstno vas obiskat domačo šolo, da se prepriča, kako kaj slovenski učenci napredujejo. V necem razredu taiste šole izpraševal je učitelj necega učenca v slovenskem jeziku. Med tem ko je učenec odgovarjal na učiteljeva vprašanja, je jeden izmed udov gorenje komisije živahno prikimoval z glavo, menda kakor bi bil hotel pritrjevati učencevi bistroumnosti. — Je-li razumete slovenski, povprašal je iznenadeni učitelj omenjenega svetovalca. — „Ni besedice ne, odgovoril je hladnokrvno v laškem jeziku taisti svetovalec.

Oprostite, izgovarjal se je učitelj — menil sem, da znate slovenski, ker ste prikimovali z glavo, ko je učenec odgovarjal. — „V to svrhu mi pač ni potreba biti veščemu slovenskemu jeziku“ — opazil je komisijski ud — „jaz poznam učenca, ako je za kaj, po samem mrdanju z ustmi!“

Nepotrebne skrbi.

Neka zakonska žena je kar zadržala na udih od groze, ko je zaslišala, da je bil nje mož obsojen v smrt zaradi zločina umora. — Od sawe žalosti nehala jo je spanje in britka skrb za svojega moža preštelala jej je vse lase na glavi, da jej je ta osivela, kakor bi bil beli sneg padel na to krono človeškega života. — Napočil je dan, ko se je imela izvršiti strašna obsodba. — Napotila se je na lice mesta uboga žena, da bi pozdravila svojega zakonskega sodruga napreden ga zgubi za vselej. — A prepozno je bilo, ker so ga bili že obesili, ko je ona tja dospela. Vstavela se je pod vislicami, povzdignila kviško svoje oči ter čudila se, kako mirno da visi nje mož na vrvi. — Gledala ga je in gledala, potem pa pri sebi opomnila. „No! čemu je bilo toliko skrbi in žalosti. Menila sem da bogvedi kaj počnejo z njim. — Toliko krika za nič! — Obesili so ga!“

Kolumbovo jajce.

Prva stopinja k modrosti je po Sokratovem načelu spoznavati sawega sebe. No, ko sem napisal te vrstice, mislil sem, dragi čitatelj na nekoga, ki je tebi najbliže. Ugibaj, na koga sem mislil? Na te, ker si samemu sebi najbližji. Ako hočeš tedaj postati modrim, spoznavaj najprvo samega sebe in potem še-le sodi druge!

Domači pregovori.

1. Kakor na paši, tako pri maši.
2. Kdor zgodaj teče, mu (lice*) oteče.
3. Kar ni naše je od paše. — (V zmislju: kar ni naše ima svojega gospodarja.)
4. Kdor z vragom zoblje, ga vrag pozoblje, ali pa: Kdor z vragom grabi, ga vrag pograbi. — (roblje je nepravilno izpeljano od glagola robiti, robim n. pr. kos kruha v roci, pridno robigrudi!)
5. Cuzi! muzi! gej ven gej! — Tako se govori o njemu, ki rad molze — gej namesto zlej!

Zagonetke.

I.

Frk sem — frk tje — vedno na mestu stoji. Ključ.

II.

Kateri sodnik nima izpita, ni sodišča ni pristojnosti, pa vendar le sodi? Nepoklican kritik brez rasodnosti.

*) Iz estetičnih ozirov smo nadomestili — neki izraz, ki ga ljudstvo rabi na tem mestu in ga vsakdo lahko vgame.

III.

Je brez glave mož zobati,
Nima rok pa zna lasati,
Nima nog pa zna orati,
Zna drobnico s paše gnati.

Glavnik.

IV.

Jaz pa zamorčeka poznam,
Ki pahnejo ga s kožo v plam,
Pohrustati se da ta vrag,
Le ko je pečen, bos in nag.

Kostanj.

V.

Jaz imam grad, ki nima ne oken ne vrat.
Oreh.

Vabilo

na „Sokolski večer“, ki bode dne 16. aprila 1893. v dvorani „Slovanske čitalnice“ (Uhod v ulici S. Francesco št. 2.) — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnina za člane 30 kr. za osebo, za nečlane 50 kr. — Program: 1. Broj: Ljubim Te, mazurka, udara tamburaški zbor. 2. Zahar: Na Velebitu, zbor. 3. Borovščakov: Smolar komičen solo prizor, igra Borovščakov. 4. I. K. Jahoda: Venec českih napevov, udara tamburaški zbor. 5. Borovščakov: a) Kaj je čudnega na svetu? kuplet, b) Vějm, pa nečem, kuplet, igra Borovščakov. 6. I. pl. Zajc: Na straži, kvintet. 7. Julij Rosen: „V spanju“, vesela igra v jednem dejanju, poslovenil Josip Nolli, izvršuje „dramatični odsek Tržaškega Sokola“. Gospodi člani naprošeni so, da pridejo v društveni opravi. ODBOR.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina. Cl.

E. Šverljuga, brivec v *Stadion št. 1, priporoča se slavnemu občinstvu za blagohotno obiskovanje.* Cl.

Gostilna „Štoka“, staroznana pod ime-poleg kavarne „Fabris“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako meščanom, kakor na deželo. Cl.

Franca Potočnika gostilna „Andemo de Franz“ v ulici Ireneo se priporoča slavnemu občinstvu. Toči izborna vina in ima dobro kuhinjo. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in č. duhovščino na svojo zalogo poročanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Prodajalnica i zaloga jestvin

„Rojanskega posojilnega in konsumnega društva“, vpisane zadruge z omejenim poročivom v ulici Belvedere št. 3., bogato založena z jedilnim blagom razne vrste in po nizkih cenah se priporoča kupovalcem v Trstu in iz dežele. 62-104

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecilia, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske pošne tiskanice. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“

Petra Muscheka, v ulici Sorgente (Via Torrente št. 30) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenočišča neverjetno v ceno. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Antonijeta Drenik, Via Piccolomini

številka 2, se priporoča tržaški slovenski gospodi za vsakovrstna dela, spadajoča v stroko šivilje, po najnovejši pariški in dunajski modi. Zagotavlja točno postrežbo v popolno zadovoljnost in po nizkih cenah. 40-52

Mlekarna Frana Gržine

iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanille v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno opresno mleko po 12 kr. liter neposredno iz St. Petra, sveža (frišna) smotana.

Gostilna „Pri lepem ogledu“

(Gregorju) pri sv. Alojziju (Chiadino, po ulici Farneto naprej) toči izvrstno domače črno in belo vino ter pivo prve kakovosti, kakor tudi ima tečno kuhinjo. Črno vino se toči po 32 in belo po 36 kr. liter. Priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk, beleži udani Gregor Čehovin, gostilničar. 26-5